No. 50. Donderdag 11 December 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Wat „Oost en West" doet. — Mr. C. van Vollenhoven over de landrenteheffing sinds Raffles en commissie-generaal. — Chineezen-Vereeniging in Nederland „Chung Hwa Hui". — Uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Mededeelingen.

Wat „Oost en West" doet.

(Vervolg).

De Vereeniging werkt verder door:

7e. Eene *Studie-Commissie*, de leiding hebbende in het „*Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden*" en ten doel hebbende toezicht uit te oefenen op de opvoeding en de studie der in Nederland vertoevende jongelieden, afkomstig uit de Nederlandsche koloniën, hun hulp en bijstand te verleenen en hun verblijf in Nederland zoo aangenaam en zoo vruchtbaar mogelijk te maken.

Zij beoogt vooral de in Nederland voor hunne verdere ontwikkeling vertoevende Inlanders en daarmede gelijkgestelden van dienst te zijn en staat in betrekking met de in de koloniën bestaande, dat doel bevorderende vereenigingen, fondsen en commissies.

Desgewenscht kan zij hare bemoeienis uitstrekken tot niet-Inlanders.

De belangen worden behartigd van studeerenden, zoowel aan de Hooge- als Middelbare scholen van Landbouw- en Handelsonderwijs, als inrichtingen van militair onderwijs. In deze commissie hebben zitting Staatslieden, Hoogleeraren en Directeuren van Koloniale Scholen.

De commissie werkt samen met de van Gouvernementswege te Batavia ingestelde „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland."

Alle mogelijke inlichtingen voor en aan studeerenden worden verstrekt door den heer G. J. Oudemans, Ambtenaar aan het Dep. van Kol., en den gedelegeerde der commissie den heer J. G. Hieting, Anton van der Heimstraat 76, te 's-Hage, Tel. Sch. No. 1514.

8e. Eene *Commissie voor West-Indië*, zich ten doel stellende het behartigen van de belangen van de Nederlandsche West-Indische Koloniën.

9e. Een *Fonds tot Ondersteuning* van personen, commissiën en instellingen, die daaraan behoefte hebben en in of voor Indië werken, vooral ook wanneer door rampen van hooger hand, tegenspoeden in den oogst, vulkanische uitbarstingen e.d., groote schade is geleden.

Aan de Kloet-Commissie kon uit dat Fonds, vermeerderd door vele bijdragen van leden en begunstigers, ƒ 1750.— worden overgemaakt.

10e. Een *Tehuis voor Nederlandsch-Indische bedienden*, „Persinggehan", gevestigd van Boetzelaerlaan 2, te 's-Gravenhage, waarin Inlanders uit den dienstbaren stand uit onze koloniën, die door omstandigheden buiten betrekking zijn geraakt, tijdelijk een onderkomen en verpleging kunnen vinden, waar alle hier vertoevende Indische bedienden een aangename plaats van samenkomst aantreffen en steeds raad en voorlichting kunnen bekomen.

Directeur van dat Tehuis is de heer F. de Munnik, Tel. Scheveningen No. 248.

11e. Eene *Propaganda-Commissie*, ten doel hebbende: de belangstelling in de koloniën te bevorderen het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen en medewerken aan Jaarbeurzen en toetreding tot het lidmaatschap van „Oost en West" aan te moedigen.

(Wordt vervolgd).

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Mr. C. van Vollenhoven over de landrenteheffing sinds Raffles en commissarissen-generaal.

(Antwoord.)

Het zou er droevig met mij uitzien, als ik op blz. 12—13 van „De Indonesiër en zijn grond" de landrente van honderd jaar geleden zoo scheef had voorgesteld als de heer Van der Kemp aanneemt. Te droeviger, omdat ik juist altijd getracht heb te leeren uit de rijke en degelijke geschriften van den heer Van der Kemp zelf.

Ik begrijp wel, waar het misverstand uit voortkomt. Men pleegt de landrente nooit anders te bespreken dan naar het volgende model: wat Raffles

heeft gewild, wat de commissie-generaal heeft gewild, en wat de practijk van een en ander heeft gemaakt. De proclamaties en staatsbladen komen dan voorop, de werkelijkheid achteraan. Mij daarentegen was het om niets anders te doen dan om de werkelijkheid; enger nog: om de werkelijkheid, gelijk zij gezien en ervaren werd door den Indonesischen grondbezitter, die van verordeningen niet afwist. Derhalve: de werkelijkheid, als het eenig belangrijke, voorop, de staatsbladen volstrekt secundair. Voor geen Indisch onderwerp lijkt mij dat zoo redelijk als voor de oude landrente, die men pas kan zien, als men den „papieren sluijer" optilt [1]). De heer Van der Kemp bestrijdt mijn „critiek over de landrente-r e g e l i n g e n" van Raffles en commissarissen-generaal; maar die heb ik juist links laten liggen, en zijn stuk gaat dus langs het mijne heen. Toch mag ik zijn bezwaren niet ontwijken.

I. Is het juist, dat in de landrentepijagems „aan het dorpshoofd... een zeker belastingbedrag (werd) voorgeschreven, welk bedrag zijn dorpsgemeente moest opbrengen"? — Het schijnt boven twijfel. Nu eens leest men van bestuursambtenaren, die de landrente opdrijven tot volksverloop toe[2]); dan van een instemming der dorpshoofden, die niets beteekent, omdat zij zelf in een hoogen aanslag zijn geinteresseerd [3]); soms van een belastingbedrag, dat zoo hoog is, dat men een deel van de rijstvelden in tabaksvelden dient om te zetten[4]), of van een bedrag, dat alleen geïnd kan worden met geweld[5]). Van een inlandsche stem, die succes heeft, leest men slechts bij hooge uitzondering.

II. Is het juist, dat aan het dorpshoofd-landpachter „bevoegdheid (werd) toegekend om het akkerbezit zoodanig te wijzigen, dat de belasting de beste kans had regelmatig binnen te komen"? — Wie van de bepalingen uitgaat, loopt gevaar hierop niet voldoende te letten; maar hoe is de werkelijkheid? In Tjerbon (Cheribon) werden bij „invoering van de landrente... de sawah's aan de bezitters ontnomen" ook „omdat de inning der landrente moeielijkheid opleverde"; „ieder landbouwer kreeg toen een aandeel in de velden" [6]). Van de landrente in Tegal heet het:

„De verdeeling dezer landen onder de inlanders, geschiedt door de bekels of hoofden der dessa's... Ingeval nu de populatie te groot is voor de kwantiteit der velden, worden die van andere dessa's, welke te veel velden en te weinig manschappen bevatten, gebezigd om onder de bewoners van de uit te weinig landerijen bestaande dessa's te worden verdeeld" [7]). In Djepara zijn de oude instellingen „door het Britsch bestuur... vernietigd en vervangen door anderen, waaronder ook behoorde. eene gelijke verdeeling der velden onder alle landbouwers" [8]); in verband waarmee men er tijdens de commissie-generaal in een nieuwe „billijke verdeeling der bouwlanden onder de gezamenlijke inwoners der dessa's" weinig trek heeft gehad [9]). In Rembang werd van regeeringswege geconstateerd, dat „de verdeeling der velden (er) willekeurig en onordelijk geschied" was [10]). In Soerabaja was men begonnen de akkers van vijftig desa's voor de landrente onder de dorpsgenooten „egaal te verdeelen", en alleen uitgescheiden om den enormen omvang van het werk [11]); later, bij een gouvernementeel onderzoek, was er tegen hen, die als landpachters aan de dorpelingen „een stuk grond hadden afgestaan", een reeks reclames losgebarsten [12]). In Kedoe werd de verdeeling van sawahs onder de inwoners der desa beschouwd als een „opgedrongen regtstoestand" [13]). Op Madoera was de invoering van het landelijk stelsel gepaard gegaan van den „last tot gelijke verdeeling der sawah's onder de ingezetenen van dezelfde desa", hetgeen — zoo wordt er bij gevoegd — strookte met „wat bij de invoering van het landelijk stelsel in de strandresidentiën, en later in de zuidelijke gewesten van Midden-Java was geschied" [14]), waar, evenals elders, „de grond verdeeld (was) tusschen de massa des volks" [15]). Het dorpshoofd wordt dan ook beschreven als de man, die niet alleen den aanslag der landrente, waar ook „de massa der bebouwde gronden" verdeelt en omslaat over de desagenooten[16]). Een opvallende uitzondering is Bawean, waar het gelukt een „geheel nieuwe verdeeling van velden, en toewijzing van deze aan den geringen man" af te wenden[17]). Ik voel mij bij mijn interpretatie van dezen vloed van gegevens te geruster, omdat zij strookt met wat drie jaar geleden de heer Van der Kemp zelf aldus omschreef: al raakt de landrenteverordening van 1818 niet „den aard van het landbezit zelf", toch „werd ten slotte kwaad gebrouwen", doordat commissarissen-generaal de „misdaad" begingen van zonder noodzaak het individueel bezit te knotten met hun voorschrift, dat de dorpsbesturen „de velden (d u s n i e t d e n a a n s l a g) onder de ingezetenen (zouden) verdeelen, naar billijkheid, zonder partijdigheid. Ik neem wel aan", schreeft de heer Van der Kemp, „dat de wetgever hierdoor niet indirect heeft willen proclameeren communaal bezit, slechts wenschende te zeggen: i n d i e n het er is, moet de verdeeling geschieden billijk, onpartijdig; ....maar waar de wetgever voorop stelde gemeen bezit en dus de vrijheid gaf tot verdeeling, kon men wel nagaan, dat in een maatschappij als deze de zucht naar verdeeling individueele rechten op zijde deed zetten" [18]).

III. Mag men der commissie-generaal van dit alles een verwijt maken? — Zij hadden een uiting van Raffles voor zich, volgens welke, „wanneer men (aan het dorpshoofd) vergunde, de tot een dorp behoorende gronden, willekeurig te onder-verhuren, ...men hem met een ongekend gezag en onafhankelijkheid (zou) bekleeden, en hem wapenen met eene magt, nadeelig voor het volksgeluk, en belemmerend voor 's gouvernements oogmerken: het verbeteren en ontwikkelen der volksmassa" [19]). Nochtans hebben zij, vol lof voor hun eigen nauwkeurig onderzoek [20]), het er op gewaagd. Ook hebben zij, gelijk de heer Van der Kemp destijds te recht opmerkte, door het overnemen van Raffles' pachtvorm „wel degelijk" een theorie aanvaard, die de strekking had te doen denken, dat men „over de rijstvelden der Javanen geheel naar willekeur (kon) beschikken en de ingezetenen...... behandelen gelijk een landheer zijn huurders"; te doen denken, dat men „de millioenen landskinderen in een proletariaat (mocht) houden met de regeering als de eenige eigenares" [21]). De in artikel 14 van 1819 gedane belofte over onverkorte rechten kon in dit kader niets uitwerken, gelijk de heer Van der Kemp voorheen reeds in het licht stelde [22]); in de latere bestuurspractijk redde men zich door te zeggen, dat omtrent de uitlegging van dit artikel 14 „groot verschil" bestaat [23]). Mij dunkt, dat de commissie-generaal er goed afkomt, als men zegt — gelijk ik deed op mijn blz. 16 —, dat het ware excuus voor haar onrecht wel zal wezen, „dat men niet besefte hetgeen men deed".

IV. En de indruk op de bevolking? — Hoe stem-

[1]) Levyssohn Norman, bij S. van Deventer I, blz. 419.
[2]) S. van Deventer II, blz. 123—128 en elders.
[3]) S. van Deventer II, blz. 255.
[4]) S. van Deventer II, blz. 13.
[5]) S. van Deventer II, blz. 75.
[6]) Eindresumé II, blz. 56.
[7]) S. van Deventer I, blz. 371.
[8]) S. van Deventer II, blz. 289.
[9]) S. van Deventer II, blz. 81.
[10]) S. van Deventer II, blz. 75.
[11]) S. van Deventer I, blz. 374.
[12]) S. van Deventer I, blz. 376.

[13]) Resumé Kadoe, blz. 136.
[14]) Eindresumé II, blz. 319.
[15]) S. van Deventer II, blz. 240.
[16]) S. van Deventer I, blz. 415.
[17]) S. van Deventer II, blz. 94.
[18]) Van der Kemp, Landelijk stelsel, blz. 65—68.
[19]) S. van Deventer I, blz. 165.
[20]) S. van Deventer I, blz. 379.
[21]) Van der Kemp, Landelijk stelsel, blz. 33, 38-39.
[22]) Van der Kemp, Landelijk stelsel, blz. 67—68.
[23]) Eindresumé II, blz. 344.

meloos zij destijds ook was, men hoeft, denk ik, over haar gevoelen niet te twijfelen. Van de Britsche landrente in Tjerbon heet het, dat haar toepassing „een diepen indruk (heeft) gemaakt op het gemoed van den inlander; zijne bijzondere belangen zijn over het algemeen gederangeerd" [24]). De landrentepractijk in Tegal deed den resident „overhellen tot het gevoelen van hen, die de verhuring van landerijen" — dat is het landrentestelsel — „schadelijk, ja zelfs verderfelijk voor den Javaan aanzien" [25]). De invoering in Soerabaja leidde tot een „kreet over deze verdrukking" [26]). Ik geloof dan ook, dat de heer Van der Kemp in 1916 geen woord te veel zei, toen hij er op wees, „hoe fataal het voor de welvaart des volks moest werken, wanneer aan het desahoofd alle grond zou worden verhuurd en hem werd opgedragen te deelen ervan aan de landbouwers weder onder te verhuren" [27]). Wat mij zelf aangaat, ik behoef van mijn blz. 12—13 letter noch leesteeken terug te nemen; en ik blijf er bij, dat dit de eenige voorstellingswijze is — al is zij dan niet de schoolsche —, waardoor de lezer werkelijk voor zich ziet, aan wat voor regime de Javaan en zijn grond door het landelijk stelsel werden onderworpen.

Leiden. C. VAN VOLLENHOVEN.

—

De geachte schrijver had de zeer gewaardeerde vriendelijkheid afschrift van bovenstaand stuk mij toe te zenden, ten einde desverkiezend een woord er aan te kunnen toevoegen voor het besluiten der gedachtenwisseling.

Ik vind daartoe echter geenerlei aanleiding; het stuk zelf las ik met de meest mogelijke belangstelling en waardeering. Zooals de brochure uiteenzet, wordt de indruk n. f. gegeven, dat de Commissie-Generaal als het ware met opzet de verdeeling der velden vaststelde, opdat men de mate van de opbrengst der landrente in handen kon houden. Ik geloof niet, dat die indruk juist zou zijn.

Overigens een kleine herinnering uit eigen ambtelijk leven. Toen ik als ambtenaar ter beschikking te Loemadjang werkzaam begon te zijn, gold nog deze regeling van de Commissie-Generaal. Mijn chef, de assistent-resident Van Zijll de Jong, onderrichtte mij plaatselijk in de opneming van het gewas voor den aanslag der landrente. Als eindresultaat kwam een toelichting, waarom de belasting gedaald of gerezen was.

6 December 1919. P. H. VAN DER KEMP.

[24]) S. van Deventer I, blz. 369.
[25]) S. van Deventer I, blz. 370.
[26]) S. van Deventer I, blz. 375.
[27]) Van der Kemp, Landelijk stelsel, blz. 65.

Chineezen-Vereeniging in Nederland „Chung Hwa Hui". *)

Aan Hunne Excellentiën den heer Minister van Koloniën en den heer Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Geeft met den meesten eerbied te kennen:

de te Amsterdam gevestigde, bij K. B. van 11 October 1913 no. 44, als rechtspersoon erkende Vereeniging „Chung Hwa Hui" (Chineezen-vereeniging), krachtens hare statuten onder meer beoogende om de Chineezen in Ned.-Indië na volbrachte voorstudie tot verdere intellectueele ontwikkeling op te wekken en dus a fortiori om die verdere ontwikkeling mogelijk te maken;

dat door de onmogelijkheid van voorbereiding in Indië, welke in staat zou stellen om hier te lande het staats-examen af te leggen dat toegang geeft tot de academische examens o.a. in de rechtswetenschap, onze rasgenooten in Indië, die zich verder intellectueel wenschen te ontwikkelen, gedwongen worden om zich tot de medische- en de ingenieursstudie te bepalen, ongeacht of zij voor die studiën aanleg hebben of niet;

dat toch het einddiploma eener H. B. School met 5-jarigen cursus, hetwelk in Indië slechts te behalen is, geen recht geeft om tot de academische examens in de rechten te worden toegelaten;

dat algemeen er tegen opgezien wordt om, als men eindexamen Indische H. B. S. achter den rug heeft, hier te lande nog weer eens een tusschentoestand te doorloopen, alvorens de academische studiën in de rechten te kunnen aanvangen, een tusschentoestand die op 2 jaren gesteld mag worden, indien, zooals thans nog het geval is, het admissie-examen A moet worden afgelegd, en die toch ook nog belangrijk van duur en belemmerend zal zijn, wanneer in 1922 (K. B. 7 Juni 1919 st.bl. 313) ook het examen B de bevoegdheid zal geven om in de rechten te doctoreeren en waarbij de candidaten toch weer blootgesteld blijven aan al de slechte kansen, welke een examen steeds oplevert, m. a. w. de barrière van een staatsexamen blijft bestaan;

dat de hier geschetste toestand voor zeer vele Chineezen en andere landaarden in Ned.-Indië thuis behoorende, voortdurend teleurstelling oplevert, een teleurstelling die des te grooter wordt, al naar mate meer en meer de overtuiging veld wint, dat kennis van het Grieksch voor juristen gemist kan worden en met een beperkte kennis van het Latijn, voldoende om de technische termen en de meest bekende teksten en rechtsspreekwoorden te begrijpen, kan worden volstaan;

dat adressante met bescheidenheid opmerkt, dat het allen, die bij deze gewichtige zaak belang hebben, nooit duidelijk is geweest, welk bezwaar er kan bestaan om hen, die in Indië het diploma eindexamen H. B. S. behaald hebben, op grond van dat getuigschrift toe te laten tot het afleggen van het candidaatsexamen in de rechten;

dat het toch aan de belanghebbenden zelven kan worden overgelaten om te zorgen, dat zij een zoodanige kenis van het Ltaijn verkrijgen, als noodig is om de colleges in het Romeinsche recht te kunnen volgen en het candidaatsexamen in de rechten met vrucht af te leggen, en dat dit een zaak is die uitsluitend hen zelven aangaat en die hun ook geen zorg baart en evenmin aanleiding zal geven dat candidaten onvoorbereid zich voor het candidaatsexamen zullen aanmelden, gelet onder meer op de omstandigheid dat de eindexamens H. B. S. in Indië reeds in de maand Mei afloopen, doch de colleges aan de universiteiten in Nederland eerst in September of October aanvangen en dus gelegenheid is om dadelijk en vooraf met de studie van het Latijn aan te vangen;

dat geenszins bedoeld wordt een regeling te vragen, die ook in Hollandsche toestanden zou ingrijpen, integendeel de adressante, en naar zijn meent alle bij dit verzoek belanghebbende Indiërs, mogen lijden, dat een doctorsgraad in de rechten op den grondslag van een eindexamen Indische H. B. S. verkregen, alleen voor Indië effectus civilis mag hebben;

dat adressante meent vernomen te hebben, dat met de Indische Middelbare School, wier einddiploma toelating zal geven tot de academische examens, een bescheiden begin is gemaakt, doch de practische resultaten die deze Indische Middelbare scholen, wanneer ze eenmaal in voldoenden getale aanwezig zullen zijn, kunnen afwerpen, nog in een vage toekomst liggen en dus verwijzing daarnaar slechts uitstellen tot een onbepaald tijdstip beteekent;

dat dit in nog erger mate het geval zou zijn, indien verwezen mocht worden naar een eventueel in te stellen nieuw doctoraat in de Indische rechts- en staatswetenschap, waaromtrent zeer onlangs een Staatscommissie is ingesteld om ter zake van advies te dienen;

dat integendeel de bestaande, steeds sterker groeiende drang in Indië om zich veelzijdig te kunnen ontwikkelen ten einde in het maatschappelijk en

*) Gaarne voldoen wij aan het verzoek der Vereeniging tot opname van het volgende. Red.-Com.

ambtelijk leven in Indië verschillende positiën te kunnen innemen welke, ten gevolge van een voor Indië onbillijke onderwijsregeling, thans alleen aan in Nederland tehuis behoorenden zijn voorbehouden, — een onmiddellijke en afdoende daad verlangt en die daad verricht wordt door in het leven roepen van de eenvoudige bepaling, dat zij, die in het bezit zijn van het einddiploma eener Indische hoogere burgerschool, toegelaten worden tot het afleggen der academische examens in de rechtswetenschap, zoo noodig met de reserve, dat de op dergelijke basis verkregen academische graad alleen bevoegdheid geeft in Nederl.-Indië;

dat met een dergelijke bepaling, die geen moeilijkheid van regeling oplevert en die ook niets kost, de Indische belanghebbenden dadelijk en afdoende geholpen zijn, thans zoolang er in Indië zelve nog geen universiteit bestaat;

dat reeds lang in de vereeniging van adressante het plan was opgevat om een verzoek als thans gedaan wordt aan Uwe Exellentiën in te dienen, en tot de uitvoering van dat plan besloten werd toen van uit Indië adressante door belanghebbende rasgenooten daartoe werd aangespoord, terwijl eindelijk alle aarzeling verdween, toen adressante onverwachts en tot hare uitbundige vreugde gewaar werd, dat een zoo bij uitstek tot oordeelen in deze bevoegde autoriteit als Prof. Visser van IJzendoorn, professor in het recht en lid der IIde Kamer, bij gelegenheid eener gehouden enquête ruime toelating tot de universiteit wenschte en o.a. verklaarde:

„dat bovenal de eisch moet zijn, dat voor alle „faculteiten jongelui, zoowel van de H.B.S. als „van Gymnasium, Handelsschool en zelfs „H.B.S. voor meisjes worden toegelaten;

„dat de algemeene ontwikkeling door al deze „inrichtingen verschaft, voldoende is om daar„op voort te bouwen;

„dat de candidaten zelf dan maar moeten zor„gen, dat zij zich de kennis eigen maken, welke, „zij voor hunne bijzondere studie behoeven:

„dat juristen zeer goed zonder Grieksch kun„nen en alleen een deel van hen, in het bijzon„der de historici, behoefte hebben aan grondi„ge kennis van het Latijn;

„dat het Romeinsche recht voor de studie van „het hedendaagsche recht niet meer de betee„kenis heeft, welke vroeger daaraan werd toe„gekend;

„en dat de maatschappij ook behoefte heeft „aan juristen, die een natuurwetenschappelijke „opleiding hebben genoten."

(vgl. „De Nieuwe Courant", Avondblad van 25 October 1919).

dat Prof. Visser van IJzendoorn in deze meening niet alleen staat, getuige hetgeen in de meerbedoelde enquête door den Heer Van Sandick is verklaard o.a. als volgt:

„Zeker is het noodig de wet Limburg, die „feitelijk veel te laat is gekomen, uit te breiden „tot juristen, letterkundigen en theologen....

„...... ....

„Alleen voor Romeinsch recht hebben de „juristen eenig Latijn noodig en de termen, „die daarvoor vereischt worden, zullen zij wel „aanleeren, zoo goed als de artsen, apothekers „en mijningenieurs de termen, die zij voor hun „studie en beroep moeten kennen".

(Zie „De Nieuwe Courant" Ochtendblad van 19 October 1919).

dat adressante de gelegenheid te baat neemt om ook het volgend verzoek tot uwe Exellentiën te richten:

dat adressante vernomen heeft, en zij ook door belanghebbenden in Indië daarop gewezen is, dat het voornemen bestaat om hen, die het eindexamen Inlandsche Rechtschool afgelegd hebben, hier te lande toe te laten tot het doctoraalexamen rechtswetenschap met vrijstelling dus van het candidaatsexamen rechten, gelijk zulks reeds met betrekking tot de medische wetenschap voor abiturienten van de Doctor Djawaschool bestaat;

dat, mocht deze regeling inderdaad in het leven worden geroepen, adressante zeer gaarne zou zien dat ook Chineezen in Indië, in het algemeen niet-Inlanders, toegelaten worden om het eind-examen Inlandsche Rechtsschool af te leggen, in afwachting dat die rechtsschool voor studenten van alle rassen zal worden opengesteld;

dat, onder het uiten van den wensch met een antwoord vereerd te mogen worden, adressante op grond van het bovenstaande Uwe Exellentiën eerbiedig verzoekt, het daarheen te willen leiden:

I. dat zij, die in het bezit zijn van het diploma eindexamen eener I n d i s c h e hoogere burgerschool (5 jarige cursus), toegelaten worden tot het afleggen der academische examens in de rechtswetenschap, zoo noodig met de reserve, dat de op dergelijke basis verkregen academische graad alleen rechten en bevoegdheden geeft in Ned .Indië:

II. dat, ingeval aan het diploma eindexamen Inlandsche Rechtsschool de bevoegdheid om aan Nederlandsche universiteiten doctoraalexamens in de rechtswetenschap af te leggen, verbonden mocht worden, — ook Chineezen in Indië, en in het algemeen niet-Inlanders, tot het afleggen van het eind-examen Inlandsche Rechtsschool zullen worden toegelaten, in afwachting dat de thans nog uitsluitend Inlandsche rechtsschool voor studenten van alle rassen zal worden opengesteld.

Het welk doende enz.,

De Vereeniging „CHUNG HWA HUI"

Het Bestuur:

OEI KIAUW PIK, President.
SIM KI AY, Secretaris.
GOEY ING BOK, Thesaurier.
TAN PING IE, 1ste Commissaris.
S. E. ONG KIE HONG, 2de Commissaris.

Amsterdam, 25 November 1919.

—

De „Indische Vereeniging" (vereeniging van hier te lande, uit Nederlandsch Oost-Indië afkomstige, studeerende Indonesiërs), op hare vergadering van 8 November 1919 kennis hebbende genomen van bovenstaand verzoekschrift, verklaart hierbij volkomen het standpunt van de vereeniging „Chung Hwa Hui" te deelen, en meent het request krachtig te moeten steunen.

Het Bestuur:

SOEBARDJO, President.
P. R. DARMA BRATA, Secretaris.

Uit de Eur. Pers in Ned.-Indië.

De zending in Nieuw-Guinea.

In de „Javapost" lezen wij aan het slot van een klacht over Boeti, van de hand van pastoor P. Vertenten: „Zuid Nieuw-Guinea sterft uit! Dagbladen en Weekbladen herhaalden dien kreet. Zal het wegsterven zonder meer? Of zal de Regeering eindelijk iets d o e n voor het behoud van het v o l k. Is zonder dat, niet alles wat men voor het l a n d doet, vergeefsche moeite? Een land zonder volk heeft geen toekomst."

De „Java Bode" neemt deze kreet over en vervolgt: „Deze klacht wekt de belangstelling weder in het werk der zending. Men kan critisch staan tegenover het politieke Christendom, en kan zich keeren tegen het opdringen van het Christendom aan geloovigen, Mohamedanen en andere volkeren met een uitgesproken godsdienstige overtuiging: men dient eerbied te hebben voor de zendingspioniers, die onder heidensche stammen een glimp van beschaving brengen."

In het „Soer. Hbld." lezen wij, dat de zendelingleeraar F. J. F. van Hasselt een lezing hield over zijn 25-jarig werken onder de Papoea's ter Oostkust van Nieuw-Guinea, waar de Protestantsche zendelingen evenals te Fak-Fak een mooi werk verricht hebben. De Katholieke Missie arbeidde in Zuid-Nieuw Guinea om daar onder de Kaja-Kaja's nabij Merauke een ongeloofelijken arbeid tot stand te brengen. De „J. B." vermeldt deze lezing eveneens. Zij haalt een voorbeeld aan van de levenswijze dezer zendelingen, en besluit dan: „Dit is een voorbeeld uit de vele, die er zijn. Zoo werkt de zending, zoowel de Protestantsche als de Katholieke, in afgelegen en bijna onbereikbare streken; waar nooit een ander Westerling komt, daar komen zij, de mannen van het geloof, eenzaam en verlaten. Het wil wat zeggen met een paketboot ergens in een afgelegen streek van den archipel aan wal gezet te worden zonder kennis van taal en volk, om er wat beschaving te brengen. „Je neemt," zoo vertelde mij een zendeling, „op een jongen leeftijd van alles wat je lief geworden is afscheid en wordt zonder eenigen anderen steun dan je geloof door de paketboot achtergelaten." Zoo offeren in stilte, tientallen van zendelingen hun leven; een werk, waarvan de resultaten bij jaren niet na te gaan zijn: en toch blijven mannen als Van Hasselt en met hem vele anderen uit roeping 25 jaren en langer arbeiden aan de verheffing der Heidensche bevolking in onzen Archipel. Wie ooit de geschiedenis van deze landen zal schrijven kan dit niet zonder deze stille helden te gedenken, die in 's werelds uithoeken — onder totaal gebrek aan aanmoediging — hun leven en arbeidslust schenken ter wille der beschaving en der menschheid."

Het B.-B. op de Buitenbezittingen.

De red. in M. J. van het „Soer. Hbld." vermeldt, dat op een conferentie te Batavia, gehouden tot bespreking van het tekort aan ambtenaren van B. B. op de Buitenbezittingen, gebleken is, dat in sommige streken het gebrek aan ambtenaren zijn uiterste grenzen heeft bereikt; de toestand is daar onhoudbaar. Door de ontvoogding van het inlandsch bestuur komen op Java een 20-tal controleurs beschikbaar; de regeering zou gaarne zien, dat een 15-tal daarvan een vrijwillige detacheering naar de Buitenbezittingen voor 2 à 3 jaren aanvroeg. De in de Corr. overgenomen (officieele) notulen der Conferentie bevatten voor den outsider wetenswaardige bijzonderheden.

Wij vermelden het o. v. uit het debat tusschen den ass. res. Van der Jagt, vertegenwoordiger der Ver. van Ambt. van B.-B. en den Dir. van B.-B., H. Carpentier Alting, over het vóór en tegen van een plaatsing van bestuursambtenaren van Java in de Buitenbezittingen, en omgekeerd:

De heer v. d. J. acht de plaatsing van bestuursambtenaren der Btb. op Java, algemeen gesproken, ongewenscht voor den dienst. De toestanden op Java zijn vooral in den laatsten tijd dermate gecompliceerd geworden, dat zelfs de beste Java-ambtenaar ieder oogenblik zijn geheele ervaring te hulp moet roepen bij de oplossing van moeilijkheden. De Btb.-ambtenaar zal dit niet kunnen en de dienst zal daarvan nadeel ondervinden.

De heeren Carpentier Alting en A. J. Knaap, Hoofd van de Afd. Bestuurszaken der Btb., bestrijden deze opvatting; volgens hen is het verschil niet zoo groot. In vele gewesten der Btb. verschilt de bestuurstaak niet noemenswaard met die op Java. De verschillen tusschen cultuurstreken in de Btb. als Sumatra's Westkust, Bali en Lombok, Menado en de gewesten met meer primitieve toestanden als Timor, Nieuw-Guinea, zijn grooter dan die tusschen Java en de Btb.; toch heeft men op de Btb. nooit last ondervonden van de plaatsing der bestuurs ambtenaren uit rimboe-streken naar cultuurgebieden en omgekeerd. Het komt meer aan op aanleg en gezond verstand, tact en handigheid om moeilijkheden op te lossen, dan op veeljarige ervaring. Bovendien komt de bestuursambetnaar der Btb. veel intensiever dan zijn Java-collega in aanraking met politie, rechtspraak, belastingwezen en meerdere andere onderwerpen van bestuurszorg; wat dat betreft, zal hij dus op Java zeker niet voor moeilijkheden komen te staan. Wél gelden hier andere bepalingen, maar na eenig inwerken zal de Btb.-ambtenaar niet op onoverkomelijke bezwaren stuiten. De bestuursambtenaar der Btb. staat tegenwoordig even goed onder het zoeklicht der publieke opinie; hij staat evengoed bloot aan perscampagnes; ook wat dat betreft zal Java hem weinig nieuws brengen.

De heer v. d. J. toont zich niet overtuigd. Dienstervaring is volgens hem primair. Volks- en bestuursrégime zijn op Java anders dan in de Btb. Hij haalt G.-G. Van Heutsz aan als het levend voorbeeld, hoe men op de Btb. iets groots tot stand kan brengen en op Java, wegens gebrek aan kennis en doorzicht van de toestanden, grove fouten begaan. Het zal op Java natuurlijk niet spaak loopen, maar het zal minder goed gaan, doordat bij vermenging de bestuursambtenaar in doorsnee minder geëigende routine bezit. Er mogen in de verschillende gebiedsdeelen der Btb. onderling ook groote verschillen bestaan, Java neemt daartegenover een eigen specifieke plaats in. Het vormt een afzonderlijk geheel, dat afzonderlijk hooge eischen stelt. Ook ginds zijn streken, die reeds in een gevorderd stadium van ontwikkeling verkeeren, doch wat daar uitzondering is, is hier regel, terwijl ook hier de evolutie niet stil staat, zoo niet sneller gaat. De Btb.-controleur zal hier geplaatst, grosso modo nog veel moeten aanleeren, terwijl de Java-ambtenaar buiten voor een deel niets aan zijn meerdere administratieve kennis en die van instellingen hier bestaande, heeft. Aan beide categorieën van ambtenaren werden uiteenloopende eischen gesteld en ze zijn in verschillende dienstopvattingen opgeleid.

De heer C. A. stelt hiertegenover de vele voordeelen aan het stelsel van rouleering verbonden, afgescheiden van bijkomstige voordeelen als soepeler organisatie en nivelleering van de bestaansvoorwaarden der beide korpsen. De Java-ambtenaar kan, door wat hij op Java heeft ondervonden, in de Btb. veel goeds tot stand brengen, de daar opgedane ervaring zal hem behoeden voor technische fouten. Omgekeerd is het voor den bestuursambtenaar der Btb. noodig, dat hij op zijn tijd weer eens in het gareel loopt, andere toestanden onder de oogen krijgt, zijn zucht tot eigenmachtig handelen leert bedwingen. In het algemeen, hoe ruimer het arbeidsveld, hoe rijker de ervaring en hoe grooter het voordeel voor de algemeene vorming van den ambtenaar qua bestuurder. De verschillen in aard en aanleg van de bevolking zijn ook niet zoo groot; de Madoerees en de Bantammer hebben veel van den Batakker; er zijn meer van die overeenkomstigheden. Het besturen is overal vrijwel hetzelfde; als gewezen Java-controleur heeft spr. dit bij zijn reizen in de Btb. in latere jaren steeds meer gevoeld. Het is overal een kwestie van bestudeeren van den aard der bevolking, peilen van stemmingen, aanvoelen van stroomingen, uitoefenen van contrôle en toepassen van bepalingen. Mannen met gaven op bestuursgebied kunnen dit overal leeren of leeren het nooit.

De heer Knaap is het hiermede volmaakt eens en wijst er nog op, dat de Btb.-ambtenaar dit groote voordeel heeft, dat hij veel meer in rechtstreeksche aanraking met het volk komt dan zijn Java-collega, die in hoofdzaak bestuurt door de Inlandsche ambtenaren.

Een perscampagne.

R. P. schrijft in het „Vrijzinnig Weekblad" o.m. het volgende: „Ik wil in geen enkel opzicht de excessen, die in den laatsten tijd plaats hebben, goed praten of verontschuldigen, maar ik wil er alleen op wijzen dat de hoofdschuld, de eigenlijke, diepere oorzaken liggen in die achterstelling en onjuiste, minachtende behandeling, die nog maar al te veel onze „Herren-Moral" vormt, wanneer men met Inlanders en Indo's in aanraking komt. En juist die

menschen schreeuwen het hardst, als dan eindelijk het volk gehoor geeft aan slechte en onverantwoordelijke volksleiders, maar bedenken niet dat zij feitelijk de oorzaak zijn."

De „Java-Bode", in eenige artikelen K. W. te woord staande, naar aanleiding van diens perscampagne in het „N. v. d. D. v. N. I." tegen den G.-G. neemt daarin het bovenstaande over en schrijft o.a.: „Wanneer de G.-G. met die „Herren-Moral" geen rekening wil houden — al begrijpen die kortzichtige „Scharfmacher" niet dat dit geschiedt in hun eigen belang, dan wordt hij aangevallen op ignobele wijze. Wij bevelen K. W. de lezing aan van het art. „Koloniaal Beleid" van prof. Van Eerde in de „*Gids*" van 1 Augustus. Misschien, dat hij dan beter het standpunt van den G.-G. kan begrijpen en dan daarna tot een waardeering kan komen."

Elders citeert de „J.-B." o.a., wat de heer S. Ritsema van Eck schreef aan het slot van zijn lezenswaardig artikel over „Indië's staatkunde en Weerbaarheid" in de „*Gids*" van Febr. 1917: „De handhaving van het bewind over een kolonie van vreemde volken, in een geheel ander deel der aarde, is een kunstwerk, slechts door doelbewuste actieve staatkunde in stand te houden. Die kunst hebben wij drie eeuwen, bijna onafgebroken, verstaan, maar de voorwaarden waren gunstig. De volken zelve wisten wij onderworpen te houden, en onze mededingers naar het bezit waren onze buren in Europa, wier mentaliteit bijna was als de onze, die onder even gunstige of ongunstige omstandigheden werkten als wij. Maar dat is nu veranderd. Nieuwe mededingers in Oost-Azië zijn opgekomen, geografisch veel gunstiger gelegen en van een mentaliteit, die voor den Inlander veel makkelijker te vatten is dan de onze. De toekomst van Nederland is dan ook veel moeilijker geworden. Het is de laatste kleine natie met een behoorlijk koloniaal bezit, en zeer levenskrachtige grooteren hebben nog lang niet genoeg.

Het eenige redmiddel waarmede wij het spel kunnen winnen is een superieur staatkundig inzicht. En welken weg dit ons wijst, laat zich bevroeden: de massa der veertig millioen, die tot nog toe passief was, tot een actief element te maken. Onze staatkunde moet haar hoogste doel er in vinden, door politieke organisatie bij de Indische volken het nationaal gevoel te wekken, en daarmede het instinctief verzet tegen veroveringszucht van derden."

De „J. B." voegt hieraan toe: „Om die massa van veertig millioen tot een actief element te maken, moet men haar niet beschouwen als een partij van wanorde enz., gelijk K. W. doet, maar moet men gelijk de Regeering doet, het oor te luister leggen naar de gegronde klachten en grieven der bevolking. Als de Indische bevolking bestond uit oproerlingen, dan lagen wij er al lang uit en juist omdat wij dat niet willen, achten wij aan den eenen kant welwillende politiek tegenover de Inl. bevolking noodig, terwijl wij aan den anderen kant gereed moeten zijn, om neer te slaan alles wat tot onrust en wanorde leidt; willen wij Indië behouden, dan hebben wij niet alleen te letten op de baatzucht van de eene partij, maar ook op die der andere, die Indië nog altijd als een melkkoetje beschouwt, gelijk sommige leiders der Inl. beweging doen. Aan beide kanten, dat ontkennen wij niet, is er baatzucht en die baatzucht geeft het conflict. En dat er baatzucht is aan den kant van de partij, door den heer K. Wijbrands de partij van orde en gelijkmatige ontwikkeling genoemd, dat leeren ons de welvaartsverslagen.

Wat de heer K. W. slapheid noemt, is voor ons het juiste inzicht in de Inl. beweging en het verlangen haar te leiden en vrij te houden van excessen. De Inl. beweging moet een beweging voor geleidelijke ontwikkeling worden en niet gericht zijn tegen ons, Europeanen. En dat wordt ze, als wij die ontwikkeling met geweld willen keeren; wat velen willen, die door die ontwikkeling finantieel worden getroffen. Wat de heer K. W. eigenwijsheid noemt, is voor ons de standvastigheid van den bestuurder,

die zich niet laat leiden door de overweging, dat de machthebbers van vroeger en de economisch-sterkeren een veertje moeten laten van hun vroegere positie. Omdat het geschiedt in het belang van de geheele bevolking en van ons Vaderland."

De heer K. W. heeft — ten slotte — gezegd, dat de „*Java-Bode*" op het verliezende paard wedde.

De „J. B." besluit: „Tegenover deze boute bewering willen wij evenwel de onze plaatsen: Elke G.-G., die na den tegenwoordigen Landvoogd op den Buitenzorgschen troon zal komen, zal de „welwillende" politiek van Graaf van Limburg Stirum hebben te volgen. Want deze politiek wordt, wij willen het herhalen, ingegeven door den juisten kijk op de toestanden en door het inzicht, dat een ander optreden uit den booze zou zijn en niet in het belang van ons land."

Kapitein N. Binnendijk.

Uit het uitvoerig verslag van de „Sum. Post" over de ter aarde bestelling van kapitein N. Binnendijk te Medan, citeeren wij: „'t Was een indrukwekkende plechtigheid. Aan de geopende groeve trad kapitein Gude naar voren en zeide: Kameraden, Wij staan hier rondom het graf van een onzer, die in de uitoefening van zijn plicht gevallen is. Wanneer ik thans eenige woorden tot U richt, dan is het mij niet te doen om het tragische dat in zijn dood lag, naar voren te doen komen, want voor ons soldaten ligt in dien dood niet zoozeer tragiek. Velen onzer hebben dien dood gevonden, velen zullen dien dood nog sterven, zoolang de Ned. driekleur nog boven deze gewesten wappert. Maar wat ik wél wilde doen, is U wat zeggen over het karakter van den man, die daar voor ons ligt. En dan zeg ik U, hier ligt een kameraad verslagen, wien de plicht, dien hij als soldaat te vervullen had, steeds na aan het harte lag; een man, die dien plicht betrachtte met onkreukbare trouw, den eed gestand, dien hij eens met de hand aan het Oranjevaandel zwoer. Streng was hij voor zijne ondergeschikten, maar streng ook voor zichzelf. Eenvoudig en stil van aard, koos hij zich zijne enkele ware vrienden. Wars van het zoeken naar populariteit, ging hij zijn weg, den weg, dien hem zijn hooge plichtsopvatting als officier voorschreef. En op dien weg heeft hij den dood gevonden."

Suriname.

Onze collega van de rubriek Curaçao schreef in „Het Koloniaal Weekblad" van 13 November, onder het hoofd „*Afgeloopen*" deze drie regels:

„In de M. v. A. op de Staatsbegrooting deelt de Regeering mee, dat Amerika geen voorstel tot verkoop van onze West-Indische koloniën heeft gedaan."

Hij heeft buiten den waard gerekend, buiten de Tweede Kamer n.l.

„*Afgeloopen*". Ja, voor elk normaal voelend mensch. Niet voor hen, wier psyche door de tijdsomstandigheden geheel in de war is.

Trots de wetenschap, dat Amerika geen bod gedaan heeft, zijn er in onze Tweede Kamer menschen, die het denkbeeld van verkoopen onzer West-Indische koloniën niet willen loslaten. Ziehier, wat we lezen in het Voorloopig Verslag betreffende de begrooting voor Suriname voor 1920:

„Enkele leden verklaarden geen bezwaar te hebben tegen een verkoop der West-Indische koloniën, waarover den laatsten tijd meermalen werd gesproken, indien uit de opbrengst van dien verkoop de geheele Nederlandsche crisisschuld zou kunnen worden afgelost. Zij waren van oordeel, dat een dergelijke verkoop niet in het nadeel der bevolking zou zijn, omdat onder Nederlandsch bestuur deze koloniën toch nooit tot bloei zullen kunnen geraken."

„*Enkele leden.*" Dat is ten minste een gelukkig verschijnsel. Men heeft in den lande en niet het minst in de Tweede Kamer te recht veel misbaar gemaakt, omdat een geacht lid een deel van ons land

zou willen afscheiden. Hij zou dit willen doen door een volksstemming. Dat is ten minste een nette manier. De „enkele leden" willen een heel gewone handelstransactie en zij geven ook hun prijs op. De koopsom moet „*de geheele Nederlandsche crisisschuld*" kunnen aflossen. Vergeleken bij de sommen, die tot dusver genoemd zijn, geven de „enkele leden" blijk van bescheidenheid. Niet meer dan noodig is om de geheele crisisschuld af te lossen. Voor koloniën, die een lastpost zijn, toch een aardig bedrag.

Of de bevolking der koloniën goed zou vinden verkwanseld te worden, komt er voor de heeren niet op aan.

Amerika heeft geen plan te koopen. Duitschland misschien. Werd de koopsom in marken betaald, dan zou, bij den lagen markenkoers, het getal nog menigeen doen duizelen.

Gelukkig voor den goeden naam van ons land, kwamen vele andere leden met kracht tegen het denkbeeld van een afstand van deze koloniën op. Zij zouden tot zulk een afstand tot geen prijs bereid zijn, waar de bevolking voor een groot deel bestaat uit Nederlanders, die de Nederlandsche taal spreken.

Naar onze meening zou van afstand buiten den wensch der bevolkingen om geen sprake mogen zijn, zelfs al bestonden zij niet uit Nederlanders en al spraken zij Russisch. Op de Bovenwindsche eilanden wordt trouwens de Nederlandsche taal niet gesproken

In zijn mooi artikel „*Koloniale Opruiming*" in „De Indische Gids" van November, heeft de heer S. Kalff een poging gedaan om het denkbeeld verkoop van koloniën uit te luiden. Wij bevelen den „enkelen leden" de lezing zeer aan en willen ons het genoegen niet ontzeggen het slot hier aan te halen:

„Inderdaad, niet naar inkrimping, maar naar uitbreiding behoort gestreefd te worden; eene uitbreiding niet van landbezit, maar van de intensieve ontwikkeling der Nederlandsche koloniën, opdat ze die welvaart aanbrengen, voor de inheemsche bevolking in de eerste, voor den Staat in de tweede plaats, welke tot delging der Staatsschulden veel kan bijdragen. Gezwegen nog van de „eereschuld", welke Nederland niet aan Java alleen heeft. Want ook hier blijven de regels uit Faust van toepassing:

Was du ererbt von deinen Vatern haszt,
Erwirb es, um es zu besitsen".

* * *

In het Voorloopig Verslag lazen we nog, dat enkele leden verklaarden „het te betreuren, dat dit jaar te Paramaribo wederom kermis is gehouden, een instelling, welke, om dezelfde redenen als hier te lande, ook in Suriname dient te verdwijnen. Dat in de Koloniale Staten met het oog op de belangen van de eigenaars van carousels het weder doen plaats hebben der kermis is bepleit, kan aan deze instelling haar bedenkelijk karakter niet ontnemen."

Bedoeld is de viering van den Koninginne-jaardag.

Uit alles kan men venijn zuigen. Wij hebben tallooze malen de viering van dit aardige volksfeest bijgewoond, zonder er het „bedenkelijk karakter" van te hebben gezien: we zouden het integendeel bedenkelijk achten, den menschen dit feest te ontnemen. Den heeren „enkele leden" zij de lezing aanbevolen van Ruremondanus' schetsje in „Indië" van 20 Augustus j.l., waarin de beteekenis van dit feest wordt beschreven. Gouverneurs van verschillende politieke en godsdienstige richting hebben niets bedenkelijks in dit volksfeest gezien. Zouden de heeren „enkele leden" de beoordeeling van zulke zaken niet aan den Gouverneur overlaten?

„Sommige leden" hebben met leedwezen gezien, dat bij de berekening van den kinderbijslag ook natuurlijke kinderen in aanmerking werden genomen. Wij hebben de duurtebijslagregeling niet bestudeerd, maar zouden willen vragen of „natuurlijke" kinderen niet dezelfde behoeften hebben als andere kinderen. Ook deze aangelegenheid kan beter door de plaatselijke autoriteiten beoordeeld worden dan door de „sommige leden".

Een verstandige vraag is die of er uitzicht bestaat op het tot stand komen in de kolonie van een station voor draadlooze telegrafie. Hieraan heeft de kolonie dringend behoefte om eindelijk te ontkomen aan de kabelverbinding, die telkens verbroken wordt.

Prijzenswaardig is ook het aandringen op een meer doelmatige bestrijding van ziekten als malaria, filariose, mijnwormziekte enz., die de bevolking teisteren. Men verwees in verband met deze opmerking naar de artikelen van de heeren H. van Kol en C. Bonne in de West-Indische Gids van Augustus j.l.

* * *

Op 27 November heeft dr. H. van Cappelle voor de leden van het Plaatselijk Nut te Scheemda een lezing gehouden, getiteld: „Door de Wildernissen van Suriname". Een overzicht van de lezing geeft de „Winschoter Crt." van 29 November.

* * *

In „In- en Uitvoer" van 3 December geeft de heer J. B. Sprenger verslag van een onderhoud met den heer J. W. Gonggrijp (houtvester in Suriname, thans met verlof hier te lande) over „*Boschexploitatie in Suriname*".

Curaçao.

De begrooting voor 1920.

Het is al weer bijna zes maanden geleden, dat wij de behandeling der begrooting in den Kolonialen Raad bespraken (K. W. 26 Juni en 7 Aug. 1919). Thans ligt eindelijk het ontwerp, door de Regeering vastgesteld, voor ons. Opvallend is de geringe aanwas van dit stuk, vergeleken met vorige jaren. O.a. zijn de uitgewerkte en toelichtende staat en de Memorie van Toelichting van den Gouverneur verdwenen, tot schade van hen, die bij het bestudeeren der begrooting deze stukken niet kunnen missen. Het laat zich aanzien, dat weinig rekening zal worden gehouden met de beslissingen van den Raad. De aan de Roomsche missie onthouden bijdrage voor haar gesticht voor verzorging en opvoeding van verwaarloosde kinderen is door den Minister hersteld. Eveneens worden door den Raad in de landbouwuitgaven aangebrachte bezuinigingen, waaronder plaatsing van den landbouwkundige op de bovenwindsche eilanden en niet-aanstelling van eenen hulp-landbouwkundige, overgenomen. Slechts de vermindering der uitgaven in verband met de bevordering van het schoolbezoek en de subsidie aan de vereeniging „Entre nous" vindt men op het ontwerp terug.

Helaas schijnt de directeur van den openbaren gezondheidsdienst niet terug te keeren. Velen zullen dit ten zeerste betreuren.

Het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer maakt zich tot tolk van de op de bovenwindsche eilanden vernomen klachten. Aangedrongen wordt weer op verandering in de samenstelling van den Kolonialen Raad, en gevraagd of de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs spoedig te verwachten is.

Suriname en Curaçao.

Al te weinig wordt dikwijls geweten, althans bedacht, dat het vrij dwaas is onze West-Indische koloniën als een geheel te behandelen en te bespreken. Op de tentoonstelling, dezen zomer in Den Haag gehouden, in verband met het Congres ten nutte van het kind boven den leerplichtigen leeftijd zagen wij foto's van de West-Indische eilanden geflankeerd door Surinaamsche platen en omgekeerd; men had althans het bijeenbehoorende bij elkander kunnen laten. Het 2e Koloniaal Onderwijscongres verviel helaas in dezelfde fout. En nu zien wij ook in een handig en mooi uitgevoerd propagandaboekje, uitgaven van de bekende vereeniging, die kennis over Nederland (en over zijne koloniën blijkbaar) in den vreemde tracht te verbreiden, niet anders gedaan. Het is minder, al is het weinig vleiend voor Curaçao — dat men kortweg schrijft van „Suriname...... et quelques îles", maar door de sa-

menvoeging van beide koloniën op onoordeelkundige wijze, is men onjuiste gegevens gaan verschaffen. Zoo wordt er gesproken van eene bevolking van ± 140.000 zielen ,,non compris les nègres et les Indiens''. Het zal bevreemding wekken, dat men bij opsomming der bevolking de negers, die verreweg het talrijkst zijn, uitzondert. De laatste Koloniale Verslagen geven dan ook andere cijfers, en wel voor Suriname ± 106.030, ongerekend B o s c h-negers en Indianen, en voor Curaçao ± 57.000. Ook het aantal scholen (28, waarvan 7 Gouvernementsscholen, en 23 niet-gesubsidieerde particuliere scholen) klopt niet met de officieele gegevens.

De West-Indische Gids.

De West-Indische Gids heeft onze klacht achterhaald. Althans het October-nummer, dat deze week verschenen is, en o.a. bijdragen bevat van mr. De Gaay Fortman over *Curaçao tegen het einde der West-Indische Compagnie* en van F. E. Baron Mulert over de *Nederlandsche bovenwindseilanden in het midden der 17de eeuw*, ontleend aan Charles de Rochefort, *Histoire Naturelle et morale des Isles Antilles* (1658). De uitvoerige boekbespreking behandelt het in 1916 verschenen werk van Chester Lloyd Jones, hoogleeraar te Wisconsin, *Caribbea Interests of the United States.*

* * *

In ons stukje ,,Hoedenstroo'' in het vorig nummer moet als naam van den schrijver der artikelen in de *Amigoe* de heer Euwens (niet Eimers) gelezen worden, terwijl opgemerkt is, dat deze artikelen ,,al meer dan twee maanden *hier* bekend zijn.''

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het gevecht te Soerabaja tusschen de Ambonsche militairen en de politie. In de *Perniagaän* van 15 October 1919 komt het verhaal voor van den loop, welke het gevecht tusschen de Ambonsche militairen te Soerabaja in garnizoen en de politie aldaar genomen heeft.

Daaraan is het navolgende ontleend:

Op Zaterdag 11 October 1919 gaf de heer Kwee Yan Khing te Boengaran een groot feest ter gelegenheid van het huwelijk van zijn oudsten zoon.

Het feest werd opgeluisterd door de aanwezigheid van een orkest van Chiso Thung Hsioh Heiso, aangevuld door een gedeelte van het fluitorkest van de Ambonsche militairen en verder door een gamelang met dansmeisjes en verscheidene Chineesche zangeressen.

Veel vuurwerk werd afgestoken. Terwijl er ten 10 ure 's avonds veel publiek op straat naar het feest stond te kijken, molesteerden plotseling eenige Amboneesche militairen een Europeeschen politieagent om reden, zooals zij zeiden, hij één hunner in den rug had geduwd.

De politieagent verdedigde zich links en rechts met zijn stok, doch ontving niettemin met een hard voorwerp een wond aan zijn hoofd, waarvan een niet onbelangrijk bloedverlies het gevolg was.

De Ambonsche militairen trokken zich daarop terug, doch kwamen, nadat de politie belangrijke versterking had gekregen, des avonds een kwartier later terug.

Een der Ambonsche militairen schijnt toen geslagen te zijn door een politieagent en daarop trokken de Ambonsche fluitspelers partij voor hunne landgenooten, met het gevolg, dat de politie van de wapenen gebruik moest maken.

Het toekijkende publiek stoof uiteen uit vrees voor erger, terwijl de leden van het Ambonsch fluitorkest met kracht werden tegengehouden en het huis van den gastheer niet konden verlaten, zoodat het conflict gelukkig binnen gematigde grenzen kon worden gehouden.

Toen ten half twaalf ure 's nachts de patrouille verscheen, was alles weer rustig.

Onoordeelkundige behandeling van leerlingen op de scholen. Bij de leerlingen van de Hollandsch-Inlandsche school te Seskalan (Soerakarta, Java), zoowel bij de meisjes als bij de jongens, heerscht een ontevreden stemming en is men niet uitgepraat over de handelingen van een op die school geplaatsten candidaat-onderwijzer, die zich niet ontziet om, als de leerlingen iets niet spoedig genoeg naar zijn zin begrijpen, zijn handen en voeten te gebruiken als instrumenten van kastijding.

Dat de ouders dier kinderen over het bijbrengen van kennis op zulk een hardhandige wijze niet al te best te spreken zijn, spreekt van zelf en verklaart het feit, dat die onderwijzer van de zijde der ouders herhaaldelijk reeds brieven heeft ontvangen met verwijtingen over zijne barre houding en met bedreigingen.

Nu zou men zoo denken, dat na zulke aanmaningen de toestand iets zou verbeteren, doch dit is geenszins het geval; integendeel de candidaat-onderwijzer wordt al overmoediger en overmoediger en heeft nog onlangs een meisje van 12 jaar, dat foutief een *v* voor een *f* schreef, een schop toegediend.

Zoo zijn nu de onderwijzers van dit soort, zegt de schrijver in de *Sinar Hindia* van 8 October 1919.

En die uit de negorijkas bezoldigde personen moeten nu aan het Javaansche volk leiding geven.

Het is geen wonder, als het Javaansche volk ten opzichte van het onderwijs wel eens twijfelt.

Moge de betrokken Inspecteur van het onderwijs deze aangelegenheid eens spoedig onderzoeken en dezen candidaat-onderwijzer op zijne plichten tegenover de leerlingen wijzen.

De propaganda-vergadering van de Sarikat Islam in de desa Paboewaran (Poerwokerto, Java). Op 3 September 1919 werd door het bestuur van de Sarikat Islam te Paboewaran eene propagandavergadering gehouden, onder voorzitterschap van den president Mohamad Maäzoef.

Verder waren aanwezig de propagandisten Chassan Chalilmi Riawan Koesen en Soemarjo.

De politie was vertegenwoordigd door den assistent-wedono en 2 politieoppassers.

De vergadering werd bijgewoond door ± 200 personen, zoowel mannen als vrouwen.

Ook waren jongens en meisjes aanwezig. Ten 9 ure 's avonds werd de vergadering geopend en ten 12.15 gesloten.

De heer Chassan Chalilmi Riawan Koesen behandelde het eerst de pers van de Sarikat Islam, die, volgens hem, niets anders beoogt dan de belangen van den Mohammedaanschen godsdienst in uitgebreiden zin te behartigen en te bevorderen.

Het lid Riswad wees op de tegenwoordige moeilijke levensomstandigheden van het Javaansche volk en zeker niet het minst van den Javaanschen landbouwer.

Alles wordt verhoogd in prijs en beval hij daarom coöperatie aan, zooals ook op tal van andere plaatsen had plaats gehad.

Voorts werd er op aangedrongen om in den vervolge in de samenleving slechts één Javaansche taal, n.l. het ,,Ngoko'', te gebruiken, aangezien het bezigen van de Kromotaal te veel de nederigheid van anderen doet gevoelen en de aaneensluiting van de verschillende standen in de groote maatschappij slechts tegenhoudt.

Nadat nog een godsdienstleeraar voor de vergaderingen was aangesteld en 12 nieuwe leden tot de vereeniging waren toegetreden, werd de vergadering gesloten.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Eene gedachte ter overweging. In de *Tjong Hoa*

Wi Sien Po van 7 October 1919 geeft de heer H. Phoa Ouw Djin te Semarang, onder aanbieding van zijne verontschuldigingen aan de ouderen, aan zijne jongere landgenooten in overweging om er eens over na te denken, of het geen aanbeveling zou verdienen bij gelegenheid van de invoering van de voorschriften van een Burgerlijken Stand voor de Chineezen in Nederlandsch-Indië, de oude Chineesche gebruiken op het stuk van uithuwelijking, zoowel voor mannen als voor vrouwen, te doen vervangen door meer moderne regelingen.

Of zulk eene regeling nu juist de Europeesche gebruiken moet volgen, laat de schrijver in het midden en is hem persoonlijk onverschillig; de bedoeling is alleen om de Chineesche gebruiken, die slecht zijn, op zij te zetten en daarvoor iets beters in de plaats te stellen.

Want zooals de toestanden tegenwoordig voor de jonggehuwden zijn is het voor hen niet uit te houden en de echtscheidingen zijn dan ook aan de orde van den dag.

En dit behoeft niemand te verwonderen, wanneer men in aanmerking neemt het algemeen bekende feit, dat de Chineesche huwelijksluiting een gedwongen huwelijksluiting is, d.w.z. dat de kinderen de bevelen en wenschen der ouders slechts hebben op te volgen.

Die kinderen hebben niet het minste in te brengen bij het kiezen van een kameraad, waarmede zij door het leven wenschen te gaan en dat die oude toestanden in den tegenwoordigen tijd nog bestaan komt alleen, omdat men tot heden nog niet op afdoende wijze met kracht tegen die regelingen is opgetrokken.

Nu zou men wel de tegenwerping kunnen aanvoeren dat de ouders der jonge lieden het beste de toekomstige belangen der kinderen begrijpen, doch in de parktijk ziet men zoo dikwijls het tegendeel, vooral in dezen materialistischen tijd, waarin het geld een hoofdrol speelt. De maatschappelijke welstand der wederzijdsche ouders treedt bij huwelijksluiting dikwijls geheel op den voorgrond, zóódanig zelfs dat de ouders van jonge Chineesche meisjes zich niet ontzien hunne dochters uit te huwelijken aan stokoude mannen.

Dat onder die omstandigheden van eensgezindheid in het gezin geen sprake kan zijn spreekt van zelf.

Moge het tijdstip spoedig aanbreken dat de Chineesche meisjes uit deze soort slavernij worden verlost!

Het onderwijs in China. Er is geen land, waar het onderwijs meer in eere is dan in China, zegt de *Perniagaän* van 16 October 1919. Het is aan tal van personen, die vroeger weinig of geen belang stelden in de Chineesche zaken, opgevallen dat het aantal studeerenden in China in den tegenwoordigen tijd zeer groot is en dat in een betrekkelijk kort tijdsverloop dáár onderwijsregelingen in het leven zijn geroepen, welke geheel op moderne leest zijn geschoeid.

De oude regeling van 1902 werd in het jaar 1912 door eene moderne onderwijsregeling vervangen en deze is sedert van kracht gebleven, terwijl in geheel China groote belangstelling voor het onderwijs aan den dag wordt gelegd.

De volksschool is verdeeld in lagere scholen met 4-jarigen en met 3-jarigen cursus. Van de eerste soort zijn er 119.007 scholen met 267.041 onderwijzers en 3.736.513 leerlingen; van de tweede soort zijn er 7862 scholen met 40.915 onderwijzers en 386.365 leerlingen. Het best zijn de scholen in de provincie Tsje Kiang (Tjiat Kang) met Hangtsjeou tot hoofdstad.

Uit deze gegevens zou blijken, dat deze scholen matig worden bezocht en dat het aantal onderwijzers er talrijk is.

Aangezien een Chinees in den Staatsdienst bij lange na niet die energie ten toon spreidt welke hij ontwikkelt als hij voor zichzelf werkt, wordt aan den handenarbeid en aan de gymnastiek dezelfde belangrijke zorg besteed als op de scholen in Japan en op de Filippijnen.

De leerlingen van de lagere scholen worden opgeleid voor eene driejarige Technische school, òf voor den landbouw òf voor den handel.

Van deze scholen bestaan er 344 met 15.259 leerlingen, doch de landbouw- en handelsscholen vallen het meest in trek bij de bevolking.

Op de middelbare scholen leert men 4 vreemde talen, n.l. Engelsch, Duitsch, Japansch en Russisch. Over het algemeen is de Chinees sterker in de vreemde talen dan de Japanner.

Verder komt op het leerplan der middelbare school voor de leer der wellevendheid en bescheidenheid.

Het vrouwelijk onderwijs is nog pas in zijn begin; toch zijn er reeds verscheidene vrouwenartsen, welke men in Japan niet aantreft.

Van zeer veel belang zijn de vierjarige Technische scholen A, waartoe de leerlingen uit de hoogste klassen der Volksscholen worden toegelaten.

Er zijn 111 Technische scholen, waarvan 54 landbouwscholen, 29 industriescholen, 27 handelsscholen en 1 Technische school met 13472 leerlingen (Japan heeft 206 zulke scholen met 50743 leerlingen).

Aan de meeste middelbare scholen is een internaat voor de leerlingen verbonden.

Ten slotte zijn er de navolgende hooge scholen, n.l. 6 universiteiten, 7 Hooge kweekscholen, 34 rechtsscholen, 7 Hooge landbouwscholen, 9 Hooge technische scholen, 6 Hooge handelsscholen, 8 Hooge scholen voor geneesheer, 4 Hooge scholen voor talen en 3 Hooge scholen voor ingenieur.

Het gezamenlijk aantal studenten op de 6 Universiteiten bedraagt 4704, op de rechtsschool 6316, op de kweekscholen 2517 en op de andere scholen 5120 of te samen 18667 studenten.

De Chineesche Hoogescholen zijn ingericht op Amerikaanschen voet en vele studenten eindigen hun studies in Amerika of in Europa.

Op de lagere Chineesche scholen zijn alle leerkrachten Chineesch; op de Hoogescholen daarentegen zijn vele Westersche leerkrachten aanwezig.

Op de Hooge militaire school bijv. zijn Fransche officieren belast met het leeren van de Engelsche taal.

De Chineesche leerkrachten zijn afkomstig van de 127 kweekscholen met 21575 leerlingen en van de 54 kweekscholen van vrouwen met 5203 leerlingen.

Na het eindexamen van de volksschool wordt men tot de kweekschool toegelaten en volgt dan een cursus van 5 jaren.

Nu voor de opleiding van onderwijzers alles is gedaan wat er voor gedaan kon worden, hoopt men het vroegere gebrek aan onderwijskrachten te hebben bezworen.

Dit gebrek aan leerkrachten is de oorzaak geweest, dat de ontwikkeling van het Chineesche volk zoo lang is tegengehouden.

Opheffing van Studentenvereenigingen te Peking. Volgens een uit Peking ontvangen telegram hebben de Studentenvereenigingen aldaar pogingen aangewend om zich te mengen in de onderwijs- en staatkundige politiek der Regeering.

Aangezien de besprekingen niet vooruit kwamen, heeft de Centrale Regeering besloten, de Studentenvereenigingen te doen ontbinden.

De Educational Union te Hupeh was het eerste slachtoffer, doch te Shanghai, Hankow en Tientsin zullen weldra dezelfde maatregelen worden genomen. (*Perniagaän*, 15 October 1919).

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Unsere Schutztruppen.

„De „Deutsche Kolonialzeitung" van 20 Nov. geeft een afscheidswoord, door P. Bloch gericht aan de troepen, die in de voormalige Duitsche koloniën tot 't laatst toe hunne moeilijke taak op eervolle wijze hebben volbracht. Wij ontnemen er enkele typeerende zinnen aan, die wij tot een extract samenvoegen. Het spel is uit. Engeland heeft de partij gewonnen, heeft de Duitsche koloniën geroofd. En heeft daarmede zijn levensader afgesneden. Door de onderteekening van 't verdrag van Versailles heeft Duitschland ook hen e n t w u r z e l t, die hoopvol uittrokken, om met lijf en leven de jonge Duitsche overzeesche bezittingen te beschutten, die steen na steen deze koloniën hielpen

opbouwen en daar een tweede Heimat vonden. Thans hebben drie nuchtere zinnen van den minister van koloniën de opheffing der schutstroepen van Duitsch Oost- en Zuid-West-Afrika gemeld; betreffende die van Kameroen zal nog een besluit volgen. Duitschland heeft de mannen te danken en te eeren. Zij zijn een bescherming geweest voor den blanke tegenover den neger. Beschermd hebben zij de invoering der Duitsche kultuur in 't nieuwe land. Hunne korte geschiedenis hebben zij tot een heldenlied gemaakt. Haast zonder onderbreking zijn zij in actie geweest, onder hoogst moeilijke omstandigheden.

Naast de krijgsverrichtingen verdient echter ook volle aandacht wat zij als vredesarbeid tot stand hebben gebracht. Bijna op alle standplaatsen zijn gebouwen tot stand gekomen, vervaardigd van 't beschikbare materiaal. De officieren waren de architecten, ook voor de meubileering ervan. Vele wegen, bruggen, tuinen zijn onder hunne leiding aangelegd. Verzamelingen werden zorgvuldig bijeengebracht, taalstudiën gemaakt, kaarten samengesteld.

De kracht en 't volhardingsvermogen, waarmede de oorlog gevoerd is, terwijl de koloniën van de buitenwereld afgesloten waren, hebben de erkenning van vriend en vijand verworven. In de eilanden van de Zuidzee verweerden 50 reservisten en 200 zwarte politiesoldaten zich zóó goed, dat een gansche vloot en een Australische brigade noodig waren om hen tot buigen te dwingen, zegt de schrijver. Ook in Togo aanvaardde de kleine schaar Duitsche strijders den ongelijken kamp tegen een Fransche en Britsche overmacht en verdedigde wekenlang 't groote station voor draadlooze telegrafie te Kamina en daardoor de gemeenschap met het moederland. Hoe de Schutztruppen in Kameroen, in Z.-W.-Afrika en in O.-Afrika aan de vereenigde inspanningen der samenwerkende tegenstanders geruimen tijd weerstand geboden hebben, of zich door een goed overlegde actie aan insluiting en vernietiging wisten te onttrekken, zullen wij hier niet in bijzonderheden in herinnering brengen; velen hebben daarbij een naam verworven, welke, door den voor Duitschland ongunstigen einduitslag, toch niet in 't vergeetboek zal komen. Bovenaan staat die van generaal von Lettow Vorbeck, de niet overwonnene.

Bloch eindigt zijn afscheidswoord met een: Vergisz es nie, deutsche Jugend!"

Japan's buitenlandsche handel.

The board of trade journal geeft een zeer interessant overzicht van de ontwikkeling van Japan's buitenlandschen handel, waaruit wij enkele aanhalingen doen. In een kwart eeuw heeft Japan, dat in dien tijd toch drie groote oorlogen won, zijn handel met meer dan 2000 pCt. uitgebreid. De waarde van den uitvoer heeft in de eerste 6 maanden van 1919 bedragen 743.400.000 yen, tegen 806.400.000 yen in die maanden van 1918; de waarde van den invoer over die tijdperken was respectievelijk 944.100.000 en 755.100.000. Deze cijfers zijn niet gunstig en zij zullen, als reactie op 't tijdperk waarin Japan een bijzonder gunstige positie innam, nog wel eenigen tijd aanhouden, maar afgescheiden van dien onvermijdelijken teruggang, zijn de vooruitzichten voor den Japanschen handel toch bemoedigend.

Tien jaren geleden was de gezamenlijke waarde van den Japanschen invoer naar — en uitvoer van China ongeveer gelijk aan de overeenkomstige waarde van den handel uit Engeland. Tegenwoordig overtreft de Japansche handel met China, dien welken China drijft met 't geheele Britsche rijk en al zijn verspreide onderdeelen. Ook hiervoor is een reactie waar te nemen.

De Sjantoengkwestie heeft zich op handelsgebied zeer doen gevoelen. Bestellingen op artikelen, die China uit Japan betrok, worden nu veelvuldig in andere landen gedaan, zelfs al zijn de prijzen wat hooger. Deze stemming zal wel een tijd aanhouden, al wordt de politieke kwestie opgelost. Toch is 't treffend in 't verslag te lezen: het verdient echter vermelding, dat van Januari tot Juni de Japansche uitvoeren naar Kwantoeng bijna tot 63½ millioen verdubbelden vergeleken met 't vorige halfjaar.

In Juli vertrokken Japansche fabrikanten, kooplieden en journalisten naar Duitschland. Zij wenschen vast te stellen, of de Duitsche markt Japansche goederen wil in ruil tegen Duitsche, vooral machineriën. Men hoopt speciaal den handel, die vroeger in Duitsche handen was, met Ned.-Indië, Siam, China en de Straits Settlements op Japan te doen overgaan door Duitsche goederen. Daar zich hiervoor ook de elders bestaande moeilijkheid der credieten doet gevoelen, moet het inderdaad een ruilhandel worden. Japan heeft ook het voornemen Duitschland te doen mededingen met Engeland en Amerika in den aanvoer van machineriën. Tot dusver voorzag Groot Brittannië b.v. in zijne behoefte aan machines voor 't spinnen en weven; dit land heeft thans geen voldoenden voorraad beschikbaar, Amerika is te duur. Duitsche exporteurs zullen nu mee concurreeren.

Gedurende den oorlog ontwikkelde de handel van Japan met Britsch-Indië zich sterk. In 1917—'18 was er een vermeerdering van 103 pCt. der invoeren en van 100 pCt. der uitvoeren tegen het gemiddelde van vóór den oorlog. In 1911 waren er slechts 32 Japanners in Britsch-Indië. Nu zijn er groote Japansche kolonies te Calcutta en Bombay. 90 pCt. der Japansche goederen komen nu in Japansche bodems aan.

Tijdens den oorlog kreeg Japan groote hoeveelheden ijzer, chemicaliën enz. uit Noord-Amerika. In de eerste 5 maanden van 1919 namen de uitvoeren van Japan naar de Ver. Staten af, maar de invoeren namen toe. De handel, in- en uitvoer met Canada nam af. Een groote vermeerdering vond plaats voor den handel met Japan met verschillende Zuid-Amerikaansche landen. De Argentijnsche republiek is de beste klant. De ver voerprijzen zijn hooger dan naar Engeland en Noord-Amerika, maar de Japanners spannen zich sterk in om de concurrentie in weerwil daarvan vol te houden, ook onder de ingetreden nieuwe vredesomstandigheden.

Rusland—China.

Volgens een Reuter-telegram heeft de Russische gezant te Peking verzet aangeteekend tegen China's eigenmachtige afschaffing van de bestaande Chineesch-Russisch-Mongoolsche overeenkomsten van 1912, 1913 en 1915.

Eigenaardig. Er is momenteel geen andere Russische regeering, die een gezant te Peking kan hebben dan de soviët. Maar zou die protesteeren tegen het eigenmachtig afschaffen van overeenkomsten? Zij heeft in die richting zoo leerrijke voorbeelden gegeven, en zij heeft zoo propagandistisch tot navolging aangespoord, dat 't al heel weinig consequent zou wezen China nu met een dergelijk verwijt te treffen.

Een bank op Formosa voor Nederl.-Indië.

In Formosa is een nieuwe Chineesch-Japansche bank opgericht, die, onder den naam van China and Southern bank, ondernemingen in Nederlandsch-Indië en op de Zuidzee-eilanden zal financieren en in Formosa zelf gewone bankzaken zal drijven. Haar kapitaal is 5000.000 dollar, haar hoofdkantoor komt te Taikoku of Taipeh. In Kanton, Semarang en Singapore komen filialen. De bank heeft voornamelijk ten doel de cliëntèle te krijgen van de groote Chineesche centra in Oost-Indië. De samenstelling van de Bank of Formosa maakt 't deze instelling moeilijk zelf nieuwe industrieele en andere ondernemingen te financieren, daarom heeft zij nu een dochter-maatschappij opgericht, welke een verbindingsschakel zal vormen tusschen ondernemingen in Oost-Indië en voornamelijk in Ned.-Indië, die kapitalen behoeven en de Bank of Formosa. Die dochter-maatschappij is de nieuw opgerichte.

Een Engelschman over de anti-Britsche stemming in Egypte.

De „Times" heeft een reeks artikelen van Sir Valentine Chirol over het Egyptische gevaar. Hij merkt daarin op, dat Groot-Brittannië er niet in geslaagd is in Egypte een gewilde openbare meening te kweeken. Heeft men zich, vraagt hij, wel genoeg moeite gegeven om de Britsche bedoelingen aan de Egyptenaren kenbaar te maken? De uitvoerige officieele rapporten konden alleen invloed uitoefenen binnen een kleinen kring. Er bestaat te weinig onderlinge sociale voeling. In de pers hebben de Britten weinig vrienden, er is eigenlijk geen inheemsch blad, dat zich tot roeping stelt om de goede kanten van het Engelsche toezicht te doen inzien. Het goede hiervan wordt in particuliere gesprekken erkend, maar 't wordt niet tot een algemeen inzicht gemaakt. Van Britsche zijde heeft men de openbare meening in Egypte als een zaak van zeer ondergeschikt belang beschouwd. Onnauwkeurige, voor 't goede begrip schadelijke berichten werden niet tegengesproken. Dit is te meer te betreuren in den onrustigen toestand waarin Egypte nu verkeert en bij de vrijheid, die generaal Allenby aan de pers verleend heeft. Zelfs wordt dit gevaar soms verergerd door het aandeel van invloedrijke Engelschen.

De schrijver haalt b.v. het irrigatieplan van den Witten en den Blauwen Nijl aan. Deze voor 't land zoo gewichtige aangelegenheid wordt, over de hoofden der belanghebbenden heen, behandeld door een departement van openbare werken, dat de Egyptenaren niet meer vertrouwen. Tegen het nieuwe irrigatieplan hebben Engelsche deskundigen ernstige bezwaren geopperd Egyptische critici vragen, op propagandistische wijze, of 't opdringen van dit plan, tegen die adviezen in, de vrucht is van Engelsche bescherming.

Wat de schrijver hier verdedigt, vindt men vrijwel overal ten opzichte van elke revolutionnaire woeling aangevoerd, 't berust op den ouden regel dat men graag gelooft wat men hoopt, en op die andere, minder vaak aangevoerd, volgens welke elkeen meent, dat ieder ander het bij kalm doordenken met hem eens moet worden. Zoo staat 't echter hier zeker niet; de Egyptenaren gelooven evenzeer, dat de Britten bij kalm doordenken het met hen eens moeten worden. Maar bovendien wenschen de nationalisten juist niet kalm door te denken en evenmin overtuigd te worden. Een blad à la Chirol zou geen lezers, maar wel bedillers vinden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Vragen van den Dag.

Dr. H. 't Hoen betoogt in het Dec.-Nr. de wenschelijkheid van onderwijs in koloniale veeteelt en economie aan de landbouwkundige en veeartsenijkundige hoogescholen te Wageningen en te Utrecht. Het veeteeltbedrijf neemt in de landhuishouding der Indische bevolking een zeer voorname plaats in, derhalve mogen zij, die als leiders de bevolking in deze hebben voor te lichten, er niet vreemd tegenover staan, meent schr. (Van de gelegenheid gebruik makend zij tevens de aandacht gevestigd op een artikel van dr. 't Hoen in het Nov.-nr. van „Cultura", over kruisingsproeven van het Europeesche rund met den Zebu, in verband ook met de veeteelt in den Indischen Archipel).

Verder brengt dit nummer van Vr. v. d. D. een artikel van den heer S. Kalff „Indische antiquiteiten", naar aanleiding van hetgeen te dezen opzichte de jongste koloniale tentoonstelling te Amsterdam te zien gaf aan portretten, munten, penningen, enz.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Het nummer van 24 October bevat de volgende hoofdartikelen: Vernieuwing van den bodem der cultuuraanplantingen, door Dr. H. L. H. Zakrzecki. — Djeroekcultuur, door J. J. Ochse. — De voedselvoorziening op de ondernemingen in Lebak (Bantam), door B.

In de rubriek „Landbouwberichten uit Indische bladen" treft men o.a. aan: Suikeronderneming op coöperatieven grondslag. — De inlandsche cultures. — Kinabelangen. — Over eenige pluktermen en plukmethoden, door Dr. C. P. Cohen Stuart. — Het arbeidersvraagstuk in Indië. — De aetherische olie van Cymbopogon Javanensis. — Nieuwe Lampongiana, door Dr. R. Broersma.

In- en Uitvoer.

De heer E. L. K. Schmülling geeft in nummer 49 een resumé van de reeds in het vorig Kol. Weekbl. genoemde publicatie: Beplante uitgestrektheden op einde 1918 in het groot-landbouwbedrijf in Ned.-Indië. Schrijver prijst deze officieele uitgave, maar acht het tevens wenschelijk dat een dergelijke zal worden gegeven, die de eenjarige gewassen (waarvan suiker en tabak de voornaamste zijn) behandelt. De onderwerpelijke publicatie bevat n.l. slechts gegevens over overjarige gewassen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van nummer 49: De industrialiseering van Ned.-Indië, als vraagstuk van algemeene economische politiek (op de voordracht van den heer G. Gonggrijp gevolgd debat). — Willet en Gray's taxatie van den Europeeschen beetwortelsuikeroogst, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Ter herinnering aan Dr. S. H. Koorders †, door A. E. J. Bruinsma (uiteenzetting der groote verdiensten van dr. K. ten opzichte der ontwikkeling van de kennis der Indische flora). — Begrooting van Suriname en Curaçao voor 1920. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen enz., zoomede een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum), uitgaande opgave van recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

De West-Indische Gids.

De October-afl. opent met een beschouwing van Prof. Dr. F. A. F. C. Went over natuurwetenschappelijk onderzoek van de binnenlanden van Suriname. Schr. brengt in herinnering den arbeid der verschillende wetenschappelijke expedities in het begin van deze eeuw; in hoofdzaaak beoogden deze topografische onderzoekingen en werd slechts zeer oppervlakkig verzameld op het gebied van geologie en mineralogie, botanie en zoölogie. Prof. W. vraagt of nu de tijd niet gekomen is om verder te gaan met het onderzoek van Suriname nu meer normale toestanden in de wereld beginnen terug te keeren. — De heer P. Westra, sub-agent voor de immigratie, schrijft een kort artikel over de „plantage-arbeiders". — Mr. B. de Gaay Fortman publiceert een in het Rijksarchief berustend rapport van de „Commissarissen naar de West-Indische eilanden en de coloniën Essequebo en Demarary", Sirtama thoe Grovenstins en Mr. W. C. Boey, over Curaçao tegen het einde der West-Indische Compagnie (met aanteekeningen). — De heer Th. van Lelyveld vervolgt zijne beschrijving der kleeding van de Surinaamsche bevolkingsgroepen in verband met aard en gewoonten. Ook nu weder vergezelt van aardige plaatjes, deels naar opnamen van den schrijver. — De heer F. E. Baron Mulert geeft een uittreksel uit de Nederlandsche vertaling van Ch. de Rochefort's Histoire naturelle et morale des Isles Antilles (Rotterdam, 1662), betrekking hebbend op „de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in het midden der 17e eeuw." — Voorafgegaan door eenige aanteekeningen over de schrijfster (en haar portret), begint in dit nummer een roman van Aphra Behn „Een koninklijke slaaf in Suriname". De schrijver van het voorbericht, dr. H. D. Benjamins, meent dat aan de lezers geen ondienst wordt gedaan met de vertaling van dit meer dan twee eeuwen oude, maar hier te lande en in Suriname aan weinigen bekende werk, dat een kijk geeft op de oudste geschiedenis van de destijds Engelsche volksplanting Suriname. — Overigens de vaste rubrieken: Uit de pers. — Boekbespreking. — Bibliographie.

Nationale Staatkundige Gids.

In het nummer van 4 dezer komt onder het opschrift „Indische bezoldigingen" eene korte beschouwing voor welke de aandacht verdient van hen die de voordracht (en de daarop gevolgde debatten) hebben bijgewoond in de jongste vergadering van het Indisch Genootschap, toen mr. Joekes hetzelfde onderwerp inleidde.

Opiumgebruik in Ned.-Indië.

Uit het verslag van den dienst der opiumregie over het jaar 1918 blijkt, dat in dit jaar het verbruik van opium op Java en Madoera, in vergelijking met het verbruik in 1917, is achteruitgegaan met 2½ procent. Het verslag wijt den achteruitgang ten deele aan den minder gunstigen economischen toestand, als gevolg van de hooge prijzen voor eerste levensbehoeften, terwijl ook het licentiestelsel het zijne tot vermindering bijdroeg. In de Buitenbezittingen was de vermindering relatief nog grooter dan op Java en Madoera. Het debiet nam daar met 5½ procent af. Wat het opiumgebruik onder de Chineezen aangaat, meldt het verslag: Onder de Chineezen neemt het aantal van hen, die niet als schuiver bekend willen staan, meer en meer toe. Niet alleen willen zij voor hunne familie en kennissen niet weten dat zij opium gebruiken, doch, naar werd vernomen, kan een schuiver geen lid zijn van de Chineesche schoolvereenigingen en wordt hem door de geldschieters te Soerabaja minder gemakkelijk crediet verleend.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud der October-afl.: Enkele opmerkingen over het bij Stsbl. 1919, No. 11, afgekondigde Kon. Besl. van 2 October 1918, No. 35, houdende herziening van de regeling van het recht van beklag tegen een krijgstuchtelijke straf, door Mr. P. A. F. Blom. — De Infanteriespits, door A. M. W. van Renesse. — Nogmaals: Door een andere bril, door H. J. Flothuis (handelt over den geest in het leger). — De tenue en het uiterlijk voorkomen, door Nakana. — Recht tot schrijven, door A. K.

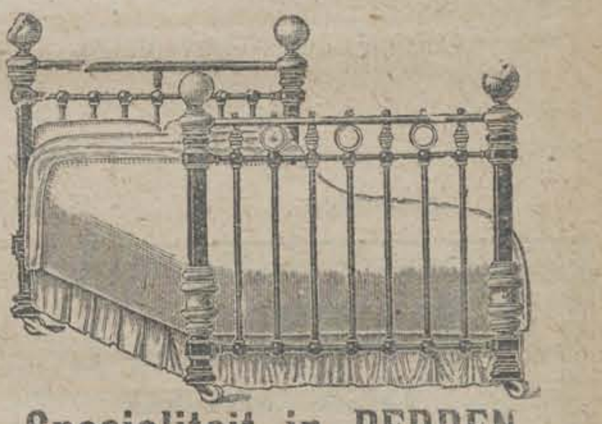
Neerlandia.

De schrijver der rubriek „Oost-Indië" in „Neerlandia", v. L., geeft in het Dec.-nummer zijn indrukken weer van het onlangs te 's-Gravenhage gehouden 2e koloniaal onderwijscongres.

Hindia Poetra.

Het is niet met opzet, dat we in deze rubriek geen melding maken van den inhoud van „Hindia Poetra", maandelijksch orgaan van het Indonesisch Verbond van Studeerenden. Sedert maanden kwam ons geen nummer onder oogen en schijnt de administratie of uitgever weinig moeite te doen om aan dit orgaan eenigszins ruime bekendheid te geven. Het klinkt dan ook wel wat vreemd de verzuchting der Redactie te hooren (in het Nov.-Dec.-nummer, wat door ons zoo juist werd o n t d e k t) dat het aantal abonné's op het tijdschrift moet stijgen, wil het voortbestaan er van verzekerd zijn. Wij houden ons overtuigd dat tal van bibliotheken (en misschien ook particulieren) een abonnement zullen nemen wanneer zij weten dat „Hindia Poetra" b e s t a a t.

In bovengenoemd nummer vindt men o.a. de volgende bijdragen: Socialisme en koloniën (vervolg) door

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

P. C. Harthoorn. — De Zending, door H. Vuurmans. — Japan door de Chineezen geboycott, door Han Tiauw Tjong. — Die zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht (beschouwing over Japan), door P. R. Darma Brata. — „De kwestie" Art. 109 Regeerings-Reglement, door Oranje. — Rassenwaan, door S. K. A. — Uit het Verbond. Antwoord op den open brief van de heeren Goenawan Mangoenkoesoemo en Oei Kiauw Pik, door L. Einthoven.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 36: Bahau-Dajaks (vervolg), door N. — Exursieherinneringen, door Th. van Dordt. — Indrukken van een baar, door J. Croiset (II. Pondok Gédeh).

Over Batikken.

Over de techniek van het batikken is een heel mooi geïllustreerd boekje geschreven, getiteld: Batiks, and how to make them, by Pieter Mijer (New York, Dodd, Mead and Company). Schr. geeft zoowel een idee van de inlandsche wijze (speciaal op Java) als van de Europeesche (Hollandsche), waarop de batiks worden vervaardigd. Blijkbaar is het iemand, die zijne wetenschap niet aan de boeken heeft ontleend, doch practisch met de batiktechniek op de hoogte is.

Indologenblad.

No. 5 bevat een verdienstelijk artikel van den heer H. J. H(oekstra), getiteld: „IJzer en animisme", waarin de schr. nagaat welke gebruiken en ceremoniën met ontginning en bewerking van ijzer gepaard gaan, inzonderheid op Borneo en Celebes, om daarna de eigenschappen en wonderdoenden invloed dien de Inlanders er aan toekennen, te beschrijven. — Verder wordt onder het opschrift: „Naar de Buitengewesten!" de circulaire-Van der Jagt, betrekking op het tekort aan controleurs in die bezittingen, besproken.

De Taak.

In No. 13 van het weekblad „De Taak", dat tevens heet te zijn No. 40 van „Indische Stemmen", welk orgaan in het eerstgenoemde is opgelost, vervolgt H. Dj. (gerust durven wij deze initialen te verduidelijken en schrijven Dr. Hoesein Djajadiningrat) zijn artikel over Dr. G. A. J. Hazeu en diens belangrijke Indische loopbaan. Het artikel eindigt: Gaat Hazeu heen om het bureau voor Inlandsche Zaken met den Leidschen leerstoel in het Javaansch te verwisselen, het is voor de Indologische wetenschap toe te juichen, maar voor Indië's ontwikkeling te betreuren. — Van de andere bijdragen in dit nummer verdient vooral de aandacht die van H. D. over den veel gewraakten maatregel van „padi-opkoop".

Elsevier's Geïll. Maandschrift.

Naar aanleiding der onlangs, vanwege de vereeniging van vrienden der Aziatische kunst, gehouden tentoonstelling te Amsterdam, schreef de heer Th. B. van Lelyveld in het Nov.-nummer van bovengenoemd tijdschrift, een geïllustreerd artikel over „De Oost-Aziatische Kunst."

De Aarde en haar Volken.

De Nov.-afl. bevat in het bijblad o.m. het volgende: De kokosvezels. — De wouden van Britsch Borneo. — Het gebruik van Chilisalpeter als kunstmeststof in Nederlandsch Oost-Indië.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

De heer J. J. Leys schrijft in No. 3 van den 4en jaargang een artikel: „het kolonisatievraagstuk in Britsch Guiana" (naar aanleiding eener rede van den gouv. secretaris dier kolonie voor „The Combined Court"), waaruit blijkt, dat de kolonisatie door immigratie er zeker niet beter gelukt is dan in Suriname. — Over biologische bestrijding van schadelijke insecten schrijft de heer A. Reyne een vrij uitvoerige verhandeling. — Vervolgens vindt men in dit nummer een artikel van den heer P. C. van der Wolk over: „Opkomst en nieuwe wegen der cocoscultuur", dat we meenen reeds in „Cultura" te hebben gelezen. — Ten slotte vermelden we nog een bijdrage van den heer Leys over zoete pataten (aardappels), de eerste van een reeks, welke schr. zal publiceeren over de cultuur, de eigenschappen en het gebruik van gewassen, in hoofdzaak door kleinen middenstandslandbouwers gekweekt.

* * *

We besluiten het overzicht met eenige titels van recente publicaties, aangetroffen in de „Lijst van aanwinsten van de boekerij van het Departement van Koloniën over de maand November 1919."

Onderzoek naar de landbouwtoestanden in de onderafdeeling Ajer Bangis (Sum. Westkust), door M. B. Smits. (Departement van Landbouw enz. Mededeelingen van den Landbouwvoorlichtingsdienst, 1919, No. 2).

Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera. Uitgave van het Dep. van B. B. (1919).

No. 12. Werving en emigratie van inlanders.
No. 19. Veeartsenijkundig Staatstoezicht.
No. 21. Hondsdolheid-ordonnantie.
No. 26. Toezicht op het verkeer op de wegen. A. Rijwielreglement. B. Motorreglement.

Met onzen president, den heer J. A. Soselisa, op zijn rondreis over Java, door A. Th. Manusama (Des schrijvers indrukken). Geschreven voor de vereeniging „Ambonsch Studiefonds". (Batavia, 1919).

Dagh-Register gehouden int Casteel Batavia vant passerende daer ter plaetse als over geheel Nederlandts India. Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen... onder toezicht van dr. F. de Haan. Anno 1682. (Batavia-'s-Hage, 1919).

Beschouwingen over de leus: Scheiding van kerk en staat, in hare toepassing op de verhouding tusschen de Protestantsche Kerk in Indië en het Ned.-Indische Gouvernement. (Uit „Stemmen voor Waarheid en Vrede", Nov. 1919).

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Adjunct-landmeters voor het kadaster in Ned.-Indië.

Ter benoeming van adjunct-landmeter bij het kadaster in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden jongelieden, die den leeftijd van 18 jaar zijn ingetreden en den vollen ouderdom vn 24 jaar nog niet hebben bereikt en die voldaan hebben aan het examen voor adspirant-landmeter bij het kadaster in Nederland, dan wel aan het eindexamen eener hoogere burgerschool met vijfjarigen leergang of een naar het oordeel van den Minister van Koloniën daarmee gelijk te stellen examen, indien uit den uitslag dezer examens dan wel op andere wijze voldoende kennis van de wiskunde blijkt.

Aan de betrekking van adjunct-landmeter is gedurende de opleidingsjaren verbonden eene bezoldiging van ƒ 150 's maands, daarna, bij plaatsing aan een kadasterkantoor, zoolang men niet in het bezit is van het getuigschrift voor landmeter, hetwelk na 3 jaren dienst door het afleggen van een examen kan worden verworven, ƒ 200 's maands, terwijl de bezoldiging voor hen, die bedoeld getuigschrift bezitten, ƒ 250 bedraagt.

Aan de betrekking van landmeter, waartoe de adjunct-landmeter met het landmetersexamen bevorderd kan worden, is verbonden eene aanvangsbezoldiging van ƒ 300 (driehonderd gulden) 's maands, met 4 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands elk.

Aan de uitzending ter plaatsing als adjunct-landmeter bij het kadaster is verbonden:

a. overtocht in de 2de klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 750 (zevenhonderd vijftig gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurend tot dien waarop in Indië de dienstbezoldiging ingaat.

De adjunct-landmeters worden terstond na hunne aanstelling te Bandoeng geplaatst, om gedurende ten hoogste twee jaren de lessen te volgen van den aldaar gevestigden opleidingsleergang van het kadaster.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9e afdeeling van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en eijferlijst;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld de plaats en de datum van geboorte van den gegadigde.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 20 November 1919, no. 246).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende; Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR INLANDERS „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Inlanders een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ,
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.